

Bloemen Wijzer

Organisatie
Latijns Amerika
Activiteiten

MEI
1997

Bij bloemen denkt iedereen aan Holland. Nederland is dan ook nog steeds de belangrijkste bloemenproducent en -exporteur ter wereld. Maar het heeft inmiddels stevige concurrentie gekregen van India en landen in Latijns-Amerika en Afrika. Voor deze landen is de bloemenindustrie erg belangrijk geworden. Veel mensen hebben er werk in gevonden. Dat is uiteraard heel positief. Toch is een kritische kanttekening op zijn plaats. De ontwikkeling van de bloemensector dreigt ten koste te gaan van mens en milieu. Daarover gaat deze krant.

Waar komt uw bos bloemen tegenwoordig vandaan? Hoe zijn ze geteeld, zit er veel gif in? Onder welke omstandigheden werken mensen in Latijns-Amerika, Kenia, India op grootschalige bloemplantages? De bloemenkrant wordt u aangeboden door de Organisatie Latijns Amerika Activiteiten (OLA), in samenwerking met INZET, Landelijke India Werkgroep en Eco-fair. Deze organisaties vinden dat er voorwaarden gesteld moeten worden aan de manier waarop de bloemenindustrie in de verschillende landen zich ontwikkelt. Niet omdat we het hier zoveel beter weten, maar op verzoek van organisaties daar. Organisaties die de belangen behartigen van werknemers op de bloemplantages in bijvoorbeeld Colombia en Ecuador.

DIE VOORWAARDEN DAT: ♦ telers de arbeidsrechten van werknemers respecteren, ♦ bloemen op een ecologische en duurzame manier worden gekweekt, ♦ Bestrijdingsmiddelen de gezondheid niet schaden. OLA bekijkt samen met organisaties als FNV, Consumentenbond en Max Havelaar of er in Nederland een keurmerk voor snijbloemen mogelijk is. In Europa's verband overlegt OLA met FIAN Zwitserland en Duitsland en met Christian Aid uit Engeland, of er op termijn ook een Europees keurmerk ingevoerd kan worden.

India: Rozen in plaats van voedsel

Volop zon, volop warmte, volop goede arbeid. India is een bloementuin in opkomst. Met ruim 100 hectare exportbloemen -meest rozen- is het land nog een kleintje op de internationale bloemenmarkt. Maar als het aan de Indiase regering ligt, zal dat snel veranderen. Onderneemers die zich storten op de teelt van exportbloemen in kassen krijgen subsidies voor onder meer transport (25 %), advertentiekosten (40 %) en koelfaciliteiten (100 %). In de Zuid-Indiase stad Bangalore is onlangs met regeringssteun de eerste bloemenvulling opgericht. Ook Nederlandse bedrijven stimuleren de opkomst van India als bloemennatie. In het exotische India kom je regelmatig namen tegen als Flodac, Moerheim en Stokman Rozen. Via joint-ventures werken ze nauw met de Indiase telers samen. Ongeveer 60 % van de rozen uit Indiase kassen wordt geëxporteerd naar Nederland. Maar helaas is de Indiase bloemenindustrie niet voor iedereen zo florissant als de regering en de ondernemers in glossy folders beweren. Bij het gros van de bedrijven ontbreekt een afdoende bescherming voor het werken met pesticiden. Vaak hebben de arbeiders alleen een zakdoek voor hun mond als ze het gif op de bloemen spuiten. Het is gevaarlijk werk. Regelmäßig vallen werkknemers flauw. Ook lopen ze door het werken met het gif brandwonden op. Medische controle en een ziekteverzekerings zijn er niet. De vakbonden eisen die wel, maar de telers willen er niet aan. Volgens M. Kumar van de vakbond voor daglonders, die de bloemenarbeiders rond Bangalore organiseert, zijn er bij 90 % van de bloemendrijven problemen. 'Deze bedrijven denken dat ze boven de wet staan', zegt hij, 'het enige dat ze interesseert is het uitpersen van de arbeiders.' De telers prij-

zen hun bloemen aan als een mooi natuurproduct. Maar in werkelijkheid vormen ze een bedreiging voor het milieu en de voedselvoorziening. Het gebruik van pesticiden ligt op ongeveer 50 kilo actieve stof per hectare per jaar. Dat is ongeveer 12 keer zoveel als gemiddeld in de landbouw. De grote hoeveelheden pesticiden leiden op den duur tot onvruchtbare, steriele grond. De exportbloemen verbruiken ook extreem veel water, rond de 80.000 liter per hectare per dag. Water is een schaars goed in India. Het grondwaterpeil daalt en er is een gebrek aan schoon drinkwater. Bovendien wordt voor de teelt van snijbloemen vruchtbare landbouwgrond opgeofferd. En dat in een land waar volgens UNICEF dagelijks 5000 kinderen sterven door ondervoeding. De voorstanders van de bloementeelt wuiven alle kritiek weg. Zij wijzen op het vele geld dat kan worden verdien. Maar de investeringskosten zijn hoog, zo'n 1,5 miljoen gulden per hectare. Alleen grote, industriële ondernemingen kunnen zich dat veroorloven. En dus krijgen alleen zij de royale overheidssubsidies. Ook gooien de voorstanders het argument van de werkgelegenheid in de strijd. Maar dat is een zwaktebod. Per hectare werken in de kassen ongeveer 50 arbeiders. Dat betekent dat voor één arbeider 30.000 gulden wordt geïnvesteerd. Voor datzelfde geld kunnen in India veel meer mensen aan werk worden geholpen.

Voor de arme massa biedt de bloementeelt dus nauwelijks perspectief. Net als in andere ontwikkelingslanden is ook in India de 'rozige toekomst' vooraleer voor de rijken en de internationale ondernemingen wegelegd.

GEERT RITSEMA, LANDELIJKE INDIA
WERKGROEP

Gek(l)eerde bloemen

Op verschillende plaatsen in deze krant wordt gepleit voor de invoering van een keurmerk voor bloemen. Dat idee komt niet uit de lucht vallen: er zijn al verschillende keurmerken in Nederland. Ze garanderen de consument dat het product dat hij of zij koopt aan bepaalde voorwaarden voldoet. Meestal gaat het daarbij om de arbeidsomstandigheden waaronder het product gemaakt is en de gevogen voor het milieu. We zetten hier een aantal keurmerken op een rijtje: **Max Havelaar** is waarschijnlijk één van de bekendste keurmerken. Er is immiddels koffie met het Max Havelaar-keurmerk, chocola, thee en sinds kort ook de Oké-bananen. Dit keurmerk betekent o.a. dat het product zonder tussenhandelaren recht-streeks gekocht is van kleine boeren en boerinnen in ontwikkelingslanden. Ze krijgen daarvoor een vast prijs, hoe laag de wereldmarktprijs ook is. Zo krijgen zij een kans om te overleven en kan de Nederlandse consument hen op een eenvoudige manier ondersteunen.

Rugmark is een keurmerk dat opgesteld is voor de tapijtindustrie. Doel is om de veel voorkomende kinderarbeid in vooral India en Nepal tegen te gaan. Tapijtbedrijven die het rugmark-keurmerk krijgen voldoen aan criteria om kinderarbeid te voorkomen en kinderen naar school te laten gaan. Bovendien betalen ze het minimumloon uit en staan ze toe dat dit gecontroleerd wordt. Rugmark-tapijten zijn in Nederland te koop bij Carpetland. Dit is met name te danken aan de acties van de Landelijke India Werkgroep. Op het

Stuur geen geld, maar neem nog een lekker kopje koffie.

gebied van kleding werkt een aantal organisaties hard aan de invoering van een keurmerk. De actie 'Kies voor schone kleding' wordt o.a. gesteund door FNV, wereldwinkels en milieuorganisaties. Zij vragen grote kledingwinkels om een handvest te onderteknen, dat eerlijke handel garandeert (dus geen uitbuiting van werknemers in ontwikkelingslanden). Ook willen ze meer keuze in de winkels als het gaat om milieuvriendelijk geproduceerde artikelen. Ook als het om **bloemen** gaat is er al het nodige gebeurd. Het Milieu

Project Sieriteit stelt vast hoe milieuvriendelijk een kwekerij is, door te registreren welke bestrijdingsmiddelen gebruikt zijn. Er wordt ook aandacht besteed aan energiegebruik, bemesting en afvalstoffen. Het REA-project is een initiatief van winkeliers die zooveel mogelijk biologisch geteelde bloemen willen verkopen.

Ook het Milieukeur van de stichting SKAL beoordeelt met name de milieukant van de bloementeelt. In Nederland heeft OLAAN Max Havelaar bena-

dert met de vraag wat ze vinden van een keurmerk voor bloemen. Dat keurmerk moet ook voorwaarden stellen aan de arbeidsomstandigheden waaronder de bloemen in ontwikkelingslanden geteeld worden. Max Havelaar is inmiddels bekend gemaakt waaraan de bloementeelt moet voldoen. Het gaat om betere arbeidsvoorraarden voor werknemers in de bloementeelt en milieuvorwaarden. In Duitsland is er weliswaar het BGI-label, maar dit is door de grote bloemenimporteurs zelf opgesteld en kent geen onafhankelijke controle instantie.

REMCO MOEN, OLAAN

Koffie met het Max Havelaar-keurmerk is net zo lekker als andere koffie. Dus merkt geen verschil. De kleine koffieboeren wel.

Want daar komen de boeren vandaan. Rechtstreeks tegen eerlijke handelsvoorraarden.

Voor een boerin als Juana betekent dit veel. Voldoende eten, de kinderen naar school, medicijnen, een sterke coöperatie.

Wie de producten met het Max Havelaar Keurmerk kiest, helpt duizenden boerenfamilies echt vooruit. Gewoon via de boodschappentas. Proef maar hoe lekker dat is.

- Bel voor meer informatie 030-234602

In winkel en supermarkt vindt u koffie, horing, chocola, kosmetica en bananen met het Max Havelaar Keurmerk.

Max Havelaar
Keurmerk.
Hoe meer je koopt
Hoe meer je helpt.

